

Marlena PIEKUT

Innowacje w polskiej działalności gospodarczej

Innowacje to podstawowy składnik i siła napędowa procesów rozwoju gospodarki rynkowej. Innowacyjność gospodarki budowana jest przez innowacyjność przedsiębiorstw. Gospodarka innowacyjna charakteryzuje się konkurencyjnością. Według Schumpetera innowacje to wprowadzenie do produkcji nowych wyrobów lub udoskonalenie dotychczas istniejących, wprowadzenie nowej lub udoskalonej metody produkcji, otwarcie nowego rynku, zastosowanie nowego sposobu sprzedaży lub zakupów, zastosowanie nowych surowców lub półfabrykatów czy wprowadzenie nowej organizacji produkcji (Schumpeter, 1960).

Drucker definiował innowacje jako jedną z funkcji biznesu, która ma na celu dostarczanie lepszych i oszczędniejszych dóbr i usług. Przedsiębiorstwo nie musi powiększać się, ale musi stawać się coraz lepsze (Drucker, 2005). Innowacje to celowe, przemyślane działania, które są wynikiem pracy włożonej w analizowanie działania przedsiębiorstwa. Są wynikiem pracy grup ludzi, którzy zgłębiają swoją dyscyplinę (Drucker, 2001).

Według Niedzielskiego (Niedzielski i in., 2007) innowacje są celowym i zorganizowanym działaniem przedsiębiorców, którzy poszukują praktycznego zastosowania nowych rozwiązań w danym czasie i otoczeniu. Działanie to ma przynieść efekty ekonomiczne, wpłynąć na efektywność posiadanych zasobów oraz lepiej zaspokoić potrzeby konsumentów.

Innowacyjność to cecha podmiotów gospodarczych lub gospodarki, która oznacza zdolność do tworzenia i wdrażania innowacji oraz ich absorpcji. Wiąże się z aktywnym angażowaniem w procesy innowacyjne i podejmowaniem działań w tym kierunku. Oznacza także zaangażowanie w zdobywanie umiejętności niezbędnych do uczestniczenia w tych procesach.

Innowacyjność gospodarki oznacza zdolność i motywację przedsiębiorstw do ciągłego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, pomysłów i wynalazków oraz nowych koncepcji. Innowacyjność to także doskonalenie oraz rozwój istniejących technologii eksploatacyjnych, produkcyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w zarządzaniu i organizacji, rozwój i doskonalenie infrastruktury, w szczególności dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji (Kierunki..., 2006).

Celem artykułu jest prezentacja analizy wybranych wyników badań statystycznych dotyczących innowacji i innowacyjności w Polsce oraz w innych krajach europejskich. Materiał źródłowy stanowią publikacje GUS oraz Eurostatu.

PRZEDSIĘBIORSTWA WPROWADZAJĄCE INNOWACJE

Badania GUS dotyczące innowacji prowadzone są w zakresie tematów:

- działalność innowacyjna przedsiębiorstw w przemyśle i usługach,
- nauka i technika.

Według definicji GUS za innowację produktową lub procesową uznaje się nowość, przynajmniej dla badanego przedsiębiorstwa. Na podstawie badań dotyczących działalności innowacyjnej stwierdzono, że w latach 2006—2008 obniżył się udział przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje produktowe bądź procesowe w stosunku do poprzedniego okresu badawczego. W sektorze usług udział przedsiębiorstw wprowadzających innowacje produktowe bądź procesowe wyniósł ok. 16% w latach 2006—2008, wobec 21% w latach 2002—2004 (w przemyśle odpowiednio 21% i 23%).

Zarówno w przemyśle, jak i w sektorze usług innowacje wprowadzały głównie przedsiębiorstwa duże, w których zatrudnionych było ponad 249 osób. Innowacje produktowe lub procesowe wprowadziło prawie 61% przedsiębiorstw dużych działających w przemyśle i 48% działających w sektorze usług. Udział przedsiębiorstw średnich (w których zatrudnienie wynosiło od 50 do 249 osób) wprowadzających tego typu innowacje wynosił w przemyśle niepełne 33%, a w sektorze usług 25%.

Przedsiębiorstwa małe niejednokrotnie nie stać na prace badawczo-rozwojowe prowadzące do innowacji. Udział przedsiębiorstw małych wprowadzających w omawianym okresie innowację produktową lub procesową stanowił w przemyśle ok. 16%, a w sektorze usług niepełne 13% (*Działalność...*, 2009).

Innowacje organizacyjne są wynikiem wprowadzania nowych metod organizacji w biznesowych praktykach przedsiębiorstwa, organizacji miejsc pracy lub w relacjach zewnętrznych. Innowacje te muszą wywierać pozytywny, mierzalny wpływ na wyniki przedsiębiorstwa.

Według GUS w okresie 2006—2008 r. stwierdzono, że innowacje organizacyjne wprowadziło ok. 44% przedsiębiorstw dużych działających w przemyśle i 43% działających w sektorze usług. W przedsiębiorstwach średnich tego typu innowacje wprowadziło 20% przedsiębiorstw działających w przemyśle i 24% funkcjonujących w sektorze usług. Przedsiębiorstwa małe wprowadzające innowacje organizacyjne stanowiły 9% w przemyśle i 12% w sektorze usług.

Innowacje marketingowe dotyczą wzornictwa i opakowania, metod sprzedaży wyrobów i usług, promocji i reklamy wyrobów i usług, a także metod (strategii) ustalania cen wyrobów i usług. Celem innowacji marketingowych jest zaspokojenie oczekiwań klientów, otwarcie nowych rynków bądź zmiana pozycji produktów danej firmy na dotychczasowym rynku.

Innowacje marketingowe w latach 2006—2008 wprowadziło w przemyśle wśród przedsiębiorstw dużych — 33%, średnich — 17% i małych — 11%. W sektorze usług udziały przedsiębiorstw wprowadzających innowacje marketingowe przedstawiały się następująco: 36%, 20%, 12%.

W latach 2006—2008 pojawiła się nowa kategoria, tzw. ekoinnowacje, czyli innowacje przynoszące korzyści dla środowiska zarówno w okresie wytwarzania

produktu, jak i w czasie jego użytkowania czy wykorzystywania. Ekoinnowacje stanowią nowe lub istotnie ulepszone wyroby/usługi, procesy, metody marketingowe lub organizacyjne, które przynoszą korzyści dla środowiska większe niż metoda alternatywna. W wyniku zastosowania ekoinnowacji przedsiębiorstwa zmniejszały zanieczyszczenie środowiska, obniżały emisję dwutlenku węgla, zmniejszały energochłonność oraz materiałochłonność na jednostkę produktu, używały materiałów mniej zanieczyszczających lub mniej niebezpiecznych dla środowiska, a także stosowały recykling. Ekoinnowacje zostały wprowadzone w ponad 26% przedsiębiorstw przemysłowych oraz w ok. 16% przedsiębiorstw funkcjonujących w sektorze usług. Głównym powodem wprowadzania ekoinnowacji były obowiązujące regulacje dotyczące środowiska. Przyczynę tę wskazało ponad 11% przedsiębiorstw przemysłowych oraz ponad 6% przedsiębiorstw usługowych.

Skala innowacji w przedsiębiorstwie zależy w znacznym stopniu od jego wielkości. Przewaga innowacyjna dużych przedsiębiorstw przejawia się w tym, że działalność innowacyjna jest kosztowna i z reguły tylko przedsiębiorstwa duże mogą traktować innowacje jako środek maksymalizacji wyników ekonomicznych i pozycji rynkowej. Poza tym działalność innowacyjna jest inwestycją ryzykowną.

Przedsiębiorstwa małe i średnie mają struktury zarządzania elastyczniejsze i mniej sformalizowane niż w dużych przedsiębiorstwach, najczęściej posiadają mniej przestarzałe maszyny, co powoduje, że nie są tak obciążone przy wprowadzaniu nowoczesnych technologii (Pawlak, 2009).

TABL. 1. UDZIAŁ PRZEDSIĘBIORSTW INNOWACYJNYCH W PRZEMYŚLE WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZANYCH INNOWACJI I WOJEWÓDZTW W LATACH 2006 i 2007

Województwa	Ogółem	Przedsiębiorstwa innowacyjne, które wprowadziły		
		nowe lub istotnie ulepszone produkty		nowe lub istotnie ulepszone procesy
			w tym nowe dla rynku	
	w % ogółu przedsiębiorstw			
Polska	36,7	28,0	14,5	25,2
Dolnośląskie	37,4	28,6	16,5	25,9
Kujawsko-pomorskie	32,9	26,4	15,8	22,6
Lubelskie	39,0	27,1	13,1	27,7
Lubuskie	28,1	17,9	10,5	22,1
Łódzkie	31,1	25,1	10,8	19,1
Małopolskie	37,5	28,0	15,0	25,6
Mazowieckie	44,7	33,5	15,2	34,2
Opolskie	39,7	29,6	12,6	25,5
Podkarpackie	40,7	32,6	17,4	29,2
Podlaskie	32,2	27,2	12,9	19,8
Pomorskie	29,6	19,3	9,8	21,7
Śląskie	41,3	31,7	18,1	27,4
Świętokrzyskie	36,5	30,2	14,7	21,0
Warmińsko-mazurskie ...	42,8	34,7	7,9	30,3
Wielkopolskie	32,4	25,5	13,3	20,3
Zachodniopomorskie	31,5	22,2	12,2	22,4

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie publikacji Nauka... (2009).

Analiza struktury przedsiębiorstw według województw i rodzaju wprowadzanych innowacji (tabl. 1) wykazała, że największe udziały przemysłowych przedsiębiorstw innowacyjnych w stosunku do ogółu przedsiębiorstw odnotowano na: Mazowszu — ok. 45%, Warmii i Mazurach — prawie 43%, Śląsku — ponad 41%. Najniższy udział przedsiębiorstw przemysłowych wprowadzających innowacje notowano w województwach lubuskim — 28% oraz pomorskim — niepełne 30%. Nowe lub istotnie ulepszone produkty wprowadziło prawie 35% z ogólnej liczby przedsiębiorstw przemysłowych działających w woj. warmińsko-mazurskim oraz 34% w woj. mazowieckim. Były to najwyższe udziały. Wprowadzenie nowych produktów na rynek było domeną firm w województwach: śląskim — ponad 18% ogółu przedsiębiorstw, podkarpackim — ponad 17%, dolnośląskim — prawie 17%. Najślabiej we wprowadzaniu nowych produktów na rynek wypadły przedsiębiorstwa woj. warmińsko-mazurskiego — ok. 8% ogólnej liczby przedsiębiorstw oraz woj. pomorskiego — niepełne 10%. W nowych lub istotnie ulepszonych procesach przodowały przedsiębiorstwa z woj. mazowieckiego — ponad 34% ogółu oraz z woj. warmińsko-mazurskiego — ponad 30%.

NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ

Choć działalność badawczo-rozwojowa (B+R) jest bardzo ważnym źródłem innowacji i wynalazków, to jednak innowacje i innowacyjność mają znacznie szersze i bardziej skomplikowane znaczenie (*Nauka...*, 2009).

TABL. 2. NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE W CENACH BIEŻĄCYCH (przedsiębiorstwa zatrudniające 49 i więcej osób)

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nakłady w mln zł	15250	12235	11501	13848	15512	15628	14670	16558	20223
Dynamika nakładów (rok poprzedni=100)	100,0	80,2	94,0	120,4	112,0	100,7	93,9	112,9	122,1

Źródło: jak przy tabl. 1.

W latach 1999—2007 nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych były najniższe w 2001 r. i wynosiły 1150 mln zł, a najwyższe w 2007 r., kiedy to stanowiły 2022 mln zł (tabl. 2). Od 2005 r. obserwuje się systematyczny wzrost nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle.

W 2008 r. nakłady na innowacje produktowe i procesowe wynosiły:

- w przemyśle 25,6 mld zł i były wyższe o prawie 44% w porównaniu do 2006 r.,
- w sektorze usług 12,6 mld zł i były wyższe o ok. 52% w stosunku do 2006 r.

Należy jednak zaznaczyć, że udział przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na innowacje produktowe i procesowe w 2008 r. był niższy niż w 2006 r. Wzrost dotyczył natomiast wartości nakładów przypadających na jedno przedsiębiorstwo.

Przedsiębiorstwa prowadzą działalność innowacyjną przede wszystkim dzięki modernizacji parku maszynowego (wykr. 1). Od 2005 r. w przedsiębiorstwach przemysłowych nakłady inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne oraz na-

rzędzia i środki transportu zwiększały się. W 2000 r. wynosiły ok. 6602 mln zł, podczas gdy w 2008 r. kształtowały się na poziomie 13861 mln zł i stanowiły prawie 57% ogółu wydatków na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych. Drugą kategorię pod względem wielkości przeznaczanych kwot stanowią budynki i budowle. W 2008 r. przeznaczono na nie ponad 6656 mln zł, co stanowiło ponad 27% wydatków ogółem. Działalność (B+R) pochłonięła w przedsiębiorstwach przemysłowych w 2008 r. prawie 1993 mln zł (ponad 8% wydatków ogółem).

W przekroju województw dominującą rolę w nakładach na działalność innowacyjną miały województwa mazowieckie i śląskie (wykr. 2). Wzrosło także znaczenie woj. łódzkiego. Najniższe nakłady odnotowano w województwach: lubuskim, podlaskim oraz zachodniopomorskim.

WSPÓŁPRACA PRZEDSIĘBIORSTW Z INNYMI JEDNOSTKAMI

Przedsiębiorstwa w ograniczonym stopniu wykorzystują zewnętrzne źródła w procesie innowacyjnym. Świadczy o tym niski poziom współpracy z partnerami zewnętrznymi. Jeżeli natomiast przedsiębiorstwa z nimi współpracują, to najczęściej są to ich bezpośredni dostawcy, odbiorcy lub inne przedsiębiorstwa, a nie zewnętrzne jednostki B+R (wykr. 3).

Jak podkreśla Świadek (2006), nieodzownym elementem do realizacji projektów innowacyjnych jest właśnie tworzenie związków kooperacyjnych. Autor wskazuje, że na związkach kooperacyjnych najbardziej zyskują małe przedsiębiorstwa, ponieważ to z reguły przedsiębiorstwa duże wchodzą w relacje ze sferą B+R.

Według opinii przedsiębiorców najkorzystniejszą formą działalności innowacyjnej przedsiębiorstw była współpraca z dostawcami. Wskazało tak ok. 39% spośród ogółu przedsiębiorstw podejmujących współpracę w zakresie działalności innowacyjnej w przemyśle i ponad połowa (51%) w sektorze usług. Istotne znaczenie dla współpracy przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych mieli też klienci — po ok. 19%.

POLSKIE OŚRODKI INNOWACJI

Do stymulatorów procesów innowacyjnych w przedsiębiorstwie i jego otoczeniu należy zaliczyć:

- instytucje i warunki, które determinują zakres i możliwości wdrażania innowacji;
- instytucje naukowo-badawcze wspierające procesy innowacyjne;
- czynniki ludzkie, społeczne i kulturowe, które wpływają na przepływ informacji i proces uczenia się przedsiębiorstw.

Zatem fundamentalną rolę odgrywa polityka innowacyjna prowadzona w kraju wraz z potencjałem B+R, który jest źródłem innowacji i określa podstawy działalności innowacyjnej (Kozioł, 2005).

W 2007 r. działały 1144 jednostki prowadzące działalność B+R (tabl. 3). Wśród jednostek prowadzących tę działalność wyróżnia się: placówki naukowe PAN, jednostki badawczo-rozwojowe, inne jednostki, jednostki obsługi nauki, szkoły wyższe, jednostki rozwojowe i pozostałe. Największą grupę, bo 58% ogółu, stanowiły jednostki rozwojowe.

TABL. 3. JEDNOSTKI PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWĄ

Wyszczególnienie	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba jednostek	738	860	920	838	925	957	1097	1085	1144
Dynamika (rok poprzedni=100)	100,0	116,5	107,0	91,1	110,4	103,5	114,6	98,9	105,4

Źródło: jak przy tabl. 1.

Dane na temat ośrodków innowacji zawierają raporty Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości oraz Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Publikacje te przedstawiają łącznie ośrodki innowacji i przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość polega na wykorzystywaniu pojawiających się w otoczeniu firm okazji poprzez realizację różnego rodzaju przedsię-

wziąć, np. tworzenie nowych organizacji czy też wprowadzanie innowacji. Przedsięwzięcia te powinny przynosić korzyści ekonomiczne zarówno podmiotowi gospodarczemu, który je wprowadza, jak i otoczeniu. Przedsiębiorczość pomaga odkryć potrzeby konsumentów, a to w rezultacie prowadzi do innowacyjności przedsiębiorczej (Janasz, 2009).

Instytucje wsparcia innowacji i przedsiębiorczości opisywane w raportach są traktowane jako ważny filar rozwoju lokalnego. Odgrywają one rolę specyficznego partnera sektora prywatnego i publicznego poprzez inicjację nowej jakości myślenia oraz zarządzania rozwojem ekonomiczno-społecznym. Szerokie spektrum celów i konieczność uwzględnienia lokalnych czy też regionalnych uwarunkowań pozwalają na dużą różnorodność form organizacyjnych i instytucjonalnych tych jednostek. Podstawowym ich wyróżnikiem jest niekomercyjny charakter. Celem ich działalności jest zaspokajanie nietypowych potrzeb, inicjowanie zmian oraz transformacji społeczności lokalnych. Jednostki te tworzą sieciową infrastrukturę instytucjonalną, która umożliwia dynamizację procesów rozwojowych i realizację wyznaczonej strategii. Instytucje wsparcia innowacji i przedsiębiorczości pełnią na rynku funkcje usługowe (Matusiak, 2009).

Według danych z raportu o ośrodkach innowacji i przedsiębiorczości w Polsce (Matusiak, 2009) wynika, że w połowie 2009 r. działało ok. 717 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości (wykr. 4). Zaznaczono tam, że sukcesywnie

wzrasta liczba podmiotów oferujących pomoc dla innowacyjnej przedsiębiorczości. W 2009 r. podmioty te stanowiły 28% w ogóle ośrodków wspierających innowacje i przedsiębiorczość, podczas gdy w 2008 r. było ich ok. 20%. Jak zaznacza redaktor raportu, w najbliższych latach powstające nowe ośrodki innowacji i przedsiębiorczości powinny pracować w otoczeniu nauki i badań. Niezbędne jest zainteresowanie akademickimi „inkubatorami przedsiębiorczości”, a szereg jednostek B+R powinno przekształcić się w ośrodki innowacji, ponieważ tylko takie jednostki będą miały szanse uzyskania pomocy finansowej z funduszy unijnych.

Wśród ośrodków innowacyjności i przedsiębiorczości największą grupę stanowią „ośrodki szkoleniowo-doradcze i informacyjne”, a następnie „centra transferu technologii” oraz „lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe” (wykr. 5).

Podkreśla się, że powstanie tak dużej liczby ośrodków szkoleniowo-doradczych i informacyjnych spowodowane jest łatwością ich uruchomienia przy stosunkowo niskich nakładach finansowych, a szerokie spektrum możliwości świadczenia usług doradczych, informacyjnych i szkoleniowych dają swobodę organizacyjną. Spośród wszystkich rodzajów ośrodków innowacji i przedsiębiorczości grupę najmniejszą stanowią „fundusze kapitału zaangażowanego” oraz „sieci aniołów biznesu”. Dzięki zasilaniu ze strony funduszy europejskich oraz wzrostowi zainteresowania omawianymi ośrodkami obserwuje się ich rozwój

zarówno pod względem funkcji, jak i organizacji. Największy wzrost liczby tych podmiotów zidentyfikowano w odniesieniu do „parków technologicznych i inicjatyw parkowych” (o ponad 50%). Według prognozy liczba tych ośrodków w najbliższych latach zwiększy się dwukrotnie. Największy spadek zaś odnotowano w przypadku „funduszy poręczeń kredytowych” oraz „ośrodków szkoleniowo-doradczych i informacyjnych”. Na stałym poziomie utrzymuje się liczba „centrów transferu technologii”.

W układzie terytorialnym ośrodki innowacji i przedsiębiorczości znajdują się głównie w dużych miastach i wokół aglomeracji (Katowice, Warszawa, Kraków, Trójmiasto). Na terenach wiejskich działa jedynie 6 ośrodków. Największe nasycenie ośrodkami innowacji i przedsiębiorczości (wykr. 6) występuje na Górnym Śląsku (87) i na Mazowszu oraz w Wielkopolsce, zaś najmniej tych jednostek odnotowano w województwach opolskim, lubuskim i świętokrzyskim.

INNOWACYJNOŚĆ KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Metodologia badawcza odnosząca się do poziomu innowacyjności w poszczególnych krajach określona jest poprzez *European Innovation Scoreboard* (EIS). Badanie to dostarcza wyników dotyczących innowacyjności i w poszczególnych

krajach Unii Europejskiej (UE) w porównaniu z innymi krajami (Australią, Chorwacją, Islandią, Izraelem, Japonią, Kanadą, Norwegią, Stanami Zjednoczonymi, Szwajcarią i Turcją.). EIS jest narzędziem opracowanym z inicjatywy Komisji Europejskiej (w ramach strategii lizbońskiej), aby umożliwić ocenę i analizę porównawczą innowacyjności w państwach UE (Bal-Domańska, 2009). Dane EIS obejmują 29 wskaźników związanych z innowacyjnością i analizą trendów dla krajów członkowskich UE, a także Chorwacji, Islandii, Norwegii, Serbii, Szwajcarii oraz Turcji.

Na podstawie wskaźnika EIS z 2009 r. Polska znajduje się na 26 pozycji wśród 33 krajów uwzględnionych w badaniu. Do grupy najlepszych regionów pod względem innowacyjności (*Innovation leaders*) zaliczały się: Dania, Finlandia, Niemcy, Szwecja i W. Brytania. W drugiej grupie (*Innovation followers*), powyżej przeciętnej dla UE, były: Austria, Belgia, Cypr, Estonia, Francja, Irlandia, Luksemburg, Niderlandy i Słowenia. Natomiast do krajów nadrabiających zaległości (*Moderate innovators*) należały: Grecja, Hiszpania, Litwa, Malta, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Słowacja, Węgry i Włochy. Ostatnią grupę stanowiły tzw. „kraje doganiające” (*Catching-up Countries*), do których zaliczono Bułgarię, Łotwę i Rumunię. Raport wykazał też, że Bułgaria i Rumunia najlepiej poprawiły swoje wyniki spośród krajów UE-27 (*European...*, 2009).

Jak zaznacza Bal-Domańska, wskaźniki zawarte w raportach EIS są bardzo pracochłonne i wymagają wielu składowych. Problematiczne byłoby także porównywanie wskaźników GUS z danymi Komisji Europejskiej, ponieważ dane polskie dotyczą przedsiębiorstw, zaś EIS dotyczy gospodarki jako całości.

WSPARCIE DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ ZE ŚRODKÓW UNIJNYCH¹

Polityka UE wzmacnia działalność innowacyjną przedsiębiorców. W ramach tej polityki *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka* wspiera przedsiębiorców polskich otwartych na innowacje. Podstawowym celem programu jest rozwój gospodarki polskiej poprzez: zwiększanie innowacyjności przedsiębiorstw, wzrost konkurencyjności nauki i zwiększenie jej roli w rozwoju gospodarczym, a także zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskich na rynku międzynarodowym, tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy oraz wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

W Priorytecie III, Kapitał dla innowacji — w ramach *Działania 3.1. Inicjowanie działalności innowacyjnej* wsparcie mogą uzyskać nowe przedsiębiorstwa, które tworzone są na podstawie pomysłów innowacyjnych. Przyszli innowacyjni przedsiębiorcy wspierani są poprzez doradztwo w zakresie tworzenia przedsiębiorstw, udostępnianie infrastruktury i usług niezbędnych dla nowo powstałych przedsiębiorstw, a także zasilanie finansowe.

Z kolei w Priorytecie IV, Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia — w ramach *Działania 4.4. Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym* — wsparcie mogą uzyskać przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, które dokonują nowych inwestycji, w tym nabycia innowacyjnych rozwiązań technologicznych.

Celem *Działania 4.5. Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki* jest poprawa konkurencyjności i podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez wsparcie produkcyjnych i usługowych przedsiębiorstw dokonujących inwestycji o wysokim potencjale innowacyjnym. Preferowane są inwestycje związane z rozpoczęciem lub rozwinięciem prowadzenia działalności B+R w przedsiębiorstwie.

Kolejny Priorytet V, Dyfuzja innowacji — zawiera *Działanie 5.2. Wspieranie instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne oraz ich sieci o znaczeniu ponadregionalnym*. Działanie to ma ułatwiać przedsiębiorcom w całym kraju dostęp do kompleksowych, wysokiej jakości usług biznesowych, niezbędnych z punktu widzenia prowadzenia działalności innowacyjnej.

¹ Informacje zaczerpnięto z opracowań: *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007—2013* (2009), Ministerstwo Rozwoju Regionalnego; *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007—2013* (2009), Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Działanie 5.3. Wsparcie ośrodków innowacyjności polega na wspieraniu powstawania oraz rozwoju ośrodków zlokalizowanych na obszarach o wysokim potencjale rozwoju. Wsparcie dla tych ośrodków ma zapewnić dostęp do kompleksowych usług zarówno przedsiębiorcom dążącym do wprowadzenia nowych rozwiązań, jak również naukowcom pragnącym rozpocząć działalność gospodarczą.

W ramach funduszy unijnych można sfinansować także projekty obejmujące szkolenia i doradztwo, dzięki którym zmniejszane jest ryzyko popełnienia pomyłek i wskazywane są poprawne rozwiązania ograniczające koszty wprowadzenia innowacji.

Wsparcie projektów szkoleniowych możliwe jest w *Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki w Poddziałaniu 2.1.1. Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach*. W ramach tego działania finansowane są ponadregionalne projekty szkoleń, a także doradztwo dla przedsiębiorców oraz pracowników przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy mogą uczestniczyć także w ogólnopolskich otwartych projektach szkoleń, zarówno ogólnych jak i specjalistycznych. Osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz pracownicy przedsiębiorstw mają też możliwość wzięcia udziału w studiach podyplomowych.

W Priorytecie VIII, Regionalne kadry gospodarki — w ramach *Poddziałania 8.1.1. Wsparcie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw* organizowane są ogólne i specjalistyczne szkolenia oraz doradztwo dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw (m.in. w zakresie: organizacji pracy, zarządzania, wdrażania technologii produkcyjnych przyjaznych środowisku, wykorzystania w prowadzonej działalności technologii informacyjnych i komunikacyjnych). Organizowane jest także doradztwo dla przedsiębiorców i ich pracowników, w tym dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W ramach *Poddziałania 8.2.1. Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw* organizowane są staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, a także dla pracowników naukowych w przedsiębiorstwach.

dr inż. Marlena Piekut — Politechnika Warszawska

LITERATURA

- Bal-Domańska B. (2009), *Wpływ gospodarki opartej na wiedzy na rozwój regionalny*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 6
- Drucker P. F. (2001), *Myśli przewodnie Druckera*, Wydawnictwo MT Biznes Sp. z o.o., Warszawa
- Drucker P. F. (2005), *Praktyka zarządzania*, Wydawnictwo MT Biznes Sp. z o.o., Kraków
- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006—2008* (2009), GUS i Urząd Statystyczny w Szczecinie

- European Innovation Scoreboard* (2009), European Commission, Bruxelles, <http://www.proinno-europe.eu>
- Janasz W. (red.) (2009), *Innowacje w strategii rozwoju organizacji w Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa
- Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007—2013 (2006), Ministerstwo Gospodarki, Warszawa
- Kozioł K. (2005), *Klasyfikacja uwarunkowań procesów innowacyjnych w przedsiębiorstwach*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”, nr 397, „Prace Instytutu Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw”, nr 42
- Matusiak K. (red.) (2009), *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2009*, PARP, Łódź/Warszawa
- Nauka i technika w 2007 r.* (2009), GUS
- Niedzielski P., Markiewicz J., Rychlik K., Rzewuski T. (2007), *Innowacyjność w działalności gospodarczej. Kompendium wiedzy*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin
- Pawlak E. (2009), *Innowacje w kulturze organizacyjnej mikro i małych przedsiębiorstw*, [w:] Szpon J. (red.) *Innowacje jako źródło konkurencyjności nowoczesnego przedsiębiorstwa*, Economicus, Szczecin
- Rocznik Statystyczny Przemysłu 2009* (2009), GUS
- Schumpeter J. A. (1960), *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa
- Świadek A. (2006), *Kooperacja w systemach innowacyjnych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”, nr 416, „Prace Instytutu Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw”, nr 47

SUMMARY

The Author presents data on the number and structure of both industrial and service enterprises, implementing innovations. Enterprises of Mazowieckie and Śląskie voivodeships stood out from other regions by the number of implemented innovations and expenditures on innovation activities. The cooperation range between enterprises and research and development units are also presented in the article. Results of innovation surveys from 33 countries in years 2008 and 2009 are discussed in the paper. Moreover, support systems of innovation activities by EU-funds are characterised.

РЕЗЮМЕ

Статья представляет данные по числу и структуре промышленных предприятий и предприятий бытового обслуживания внедряющих инновации. Предприятия действующие на Мазовии и в Силезии положительно отличаются в отношении к числу внедренных инноваций и затрат на инновационную деятельность. Был представлен объем сотрудничества предприятий с научно-исследовательскими единицами. В статье были обсуждены результаты обследований инноваций в 33 странах проведенные в 2008 и 2009 гг. Кроме того были охарактеризованы системы поддержки инновационной деятельности союзными фондами.